

УДК 339.9:330.322

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-21>

Чалюк Ю. О.

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри соціології
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Chaliuk Yuliia

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Sociology
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

ІНДЕКСИ ЯК КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ МІЖНАРОДНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДИНАМІКИ

Анотація. Стаття присвячена ролі рейтингових агентств в оцінюванні соціально-економічного розвитку України. Використання методів структурно-факторного й кластерного аналізу дало можливість автору здійснити групування та ранжування країн із подальшим поділом їх на соціально-економічні кластери, а також ідентифікувати мультиагентні критерії соціально-економічної динаміки та провести комплексне інтегральне оцінювання місця України в міжнародних рейтингах. Застосування комбінованої оцінки дасть змогу ретельно оцінити стан, у якому перебуває українське суспільство, знайти шляхи покращення та вирішення соціально-економічних проблем, активізації державної політики й залучення до цього процесу іноземних та українських фірм, банків, страхових і трастових компаній, міжнародних організацій. У 2020 році Україна зіткнулася з пандемією коронавірусу, яка є серйозною загрозою соціально-економічному зростанню країни. Українська влада повинна забезпечити доступ до кредитування тим, хто найбільше постраждав від поширення коронавірусу, малому та середньому бізнесу.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, комбінована оцінка, інтегральний показник, кластерний аналіз, рейтингове оцінювання, пандемія.

Вступ та постановка проблеми. Рівень економічної стабільності впливає на конкурентну позицію держави, що є одним з найважливіших критеріїв оцінки ефективності соціально-економічного розвитку країни та її добробуту. Високі показники економічної динаміки є базою для забезпечення соціальної сфери, росту доходів населення, рівня та якості його життя. Аналіз інформації міжнарод-

них рейтингових агентств допоможе спрямувати державну політику на стабілізацію соціально-економічної сфери, знайти шляхи подолання кризових явищ в економіці України, особливо під час пандемії коронавірусу Covid-19.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінюванням соціально-економічного розвитку України на основі даних міжнародних рейтингових агентств займаються як

зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Серед українських учених, які досліджують рейтингові показники, індикатори якості та рівня життя населення, їх зв'язок із соціально-економічною динамікою, можна виділити, зокрема, колектив науковців Інституту економіки промисловості НАН України, у складі якого працюють доктори економічних наук Е.М. Лібанова, М. В. Максимчук, О. Ф. Новікова, С. Л. Шульц та інші [1]. Вагомий внесок у розвиток теорії конкурентоспроможності та визначення індикативних критеріїв її оцінки зробили такі зарубіжні дослідники, як економічний аналітик Європейської комісії А. Губерт [2], професор економіки у Національному університеті Малайзії К. Джомо [3], фінансовий експерт Світового банку А. Марк [4], професор соціології Гельсінського університету А. Хаутамякі [5]. Однак наукова аналітика динаміки, перспектив та взаємозалежності соціально-економічного розвитку країн здійснюється недостатньо.

Очевидною є доцільність використання методу дедукції у дослідженні часткових індексів у кожній групі рейтингових показників з подальшим математичним обчисленням узагальнюючого інтегрального індексу ефективності соціально-економічної політики. Актуальною залишається проблема впливу непереборних факторних обставин глобального характеру на світове господарство, зокрема наслідків поширення Covid-19.

Метою статті є оцінювання стану та перспектив розвитку соціально-економічної сфери України на основі застосування індикативних показників міжнародних рейтингових агенцій та використання методу кластерного аналізу. З огляду на це очевидно є доцільність постановки таких завдань, як групування та ранжування країн із подальшим поділом їх на соціально-економічні кластери; інтегральна оцінка місця України в міжнародних рейтингах за мультиагентними критеріями соціально-економічного розвитку.

Результати дослідження. З точки зору наукового аналізу автор систематизує інформацію міжнародних рейтингових компаній та досліджує такі їх інтегральні показники, як Індекс глобальної конкурентоспроможності ІГК ВЕФ (IMD World Competitiveness Rankings), Індекс Бостонської консалтингової групи (SEDA), Індекс економічної свободи ІЕС (The Heritage Foundation Index of Economic Freedom), Індекс розвитку людського потенціалу ІРЛП (Human Development Index), Індекс Ведення бізнесу (Doing Business).

Ідентифікуючи рейтинг країн на основі мультиагентного Індексу глобальної конкурентоспроможності, Всесвітній економічний форум розглядає 12 його параметрів, таких як макроекономічна стабільність, споживчий ринок, ринок праці, фінансова система, розмір внутрішнього ринку, якість інститутів, стан інфраструктури, рівень проникнення інформаційних технологій і сучасних комунікацій, здоров'я населення, якість освіти, динаміка бізнес-розвитку, здатність до інновацій. На основі аналізу даних ВЕФ та Міжнародного індексу конкурентоспроможності країн за 2019 рік здійснюємо поділ 141 країни-члена ВЕФ на 7 груп та визначаємо місце України серед цих держав, проводимо комплексне оцінювання її соціально-економічного розвитку.

Дані табл. 1 підтверджують, що Україна опинилася в групі держав з низьким рівнем глобальної конкурентоспроможності, низько технологічною моделлю розвитку економіки. У 2019 році Україна посіла 85 місце серед 141 країни за Індексом глобальної конкурентоспроможності. Погіршився показник сфери охорони здоров'я (101 місце). Позитивні тенденції прослідковуються на ринку праці (69 місце) (рис. 1).

Лідерами за Індексом глобальної конкурентоспроможності стали такі країни, як Сінгапур, США та Гонконг. Останнє місце в рейтингу посідають Ємен і Чад (рис. 2).

Дослідження Бостонської консалтингової групи (The Boston Consulting Group, SEDA) дають змогу порівнювати рівень соціально-економічного розвитку 143 країн та об'єднати їх у такі чотири кластери: 1) розвинені країни, що поступово втрачають свої позиції; 2) розвинені держави, що покращують свої позиції; 3) нерозвинені країни, соціально-економічна ситуація у яких загострюється; 4) нерозвинені держави, які покращують свої позиції. На рис. 3 можна побачити, що країни Європи та Азії утримують лідируючі позиції, а країни Африки Південніше Сахари мають загрозливе, нестабільне соціально-економічне становище.

Простежується діалектичний взаємозв'язок між рівнем та якістю життя населення та економічним розвитком, соціальними здобутками країни. За основу взято показник ВВП на душу населення. Як бачимо з рис. 4, червона лінія відображає пряму пропорційну залежність між рейтингом SEDA у 143 країнах та їхнім доходом на душу населення. На рис. 4 ідентифіковано 36 країн, 25 з яких складають найпотужніші економіки світу («глобальні енергетичні цен-

Таблиця 1

Рейтинг конкурентоспроможності країн світу відповідно до ІГК за 2019 рік

№	Назва групи	Держави, що входять до групи	Показники індексу	Позиції в рейтингу
1	Держави з найвищим рівнем ГК	Сінгапур, США, Гонконг, Нідерланди, Швейцарія, Японія, Німеччина, Швеція, Велика Британія, Данія.	Від 5,00	1–20
2	Держави з високим рівнем ГК	Австрія, Бельгія, Іспанія, Ірландія, ОАЕ, Ісландія, Малайзія, Китай, Катар, Італія, Естонія.	4,50–5,00	21–39
3	Держави із середньо-високим рівнем ГК	Словаччина, Росія, Кіпр, Бахрейн, Кувейт, Угорщина, Мексика, Болгарія, Індонезія, Румунія.	4,25–4,50	40–59
4	Держави із середнім рівнем ГК	Туреччина, Хорватія, Філіппіни, Перу, Індія, Вірменія, Бразилія, Сербія, Марокко, Сейшельські острови, Барбадос.	4,00–4,25	60–79
5	Держави з низьким рівнем ГК	Албанія, Македонія, Україна, Молдова, Туніс, Еквадор, Боснія та Герцеговина, Єгипет.	3,75–4,00	80–99
6	Держави з незначним рівнем ГК	Руанда, Гондурас, Монголія, Таджикистан, Камбоджа, Болівія, Пакистан, Сенегал, Уганда.	3,50–3,75	100–119
7	Глобально неконкурентоспроможні	Замбія, Буркіна-Фасо, Мадагаскар, Венесуела, Ангола, Мозамбік, Конго, Ємен, Чад.	2,73–3,50	120–141

Джерело: авторська розробка за даними джерела [6]

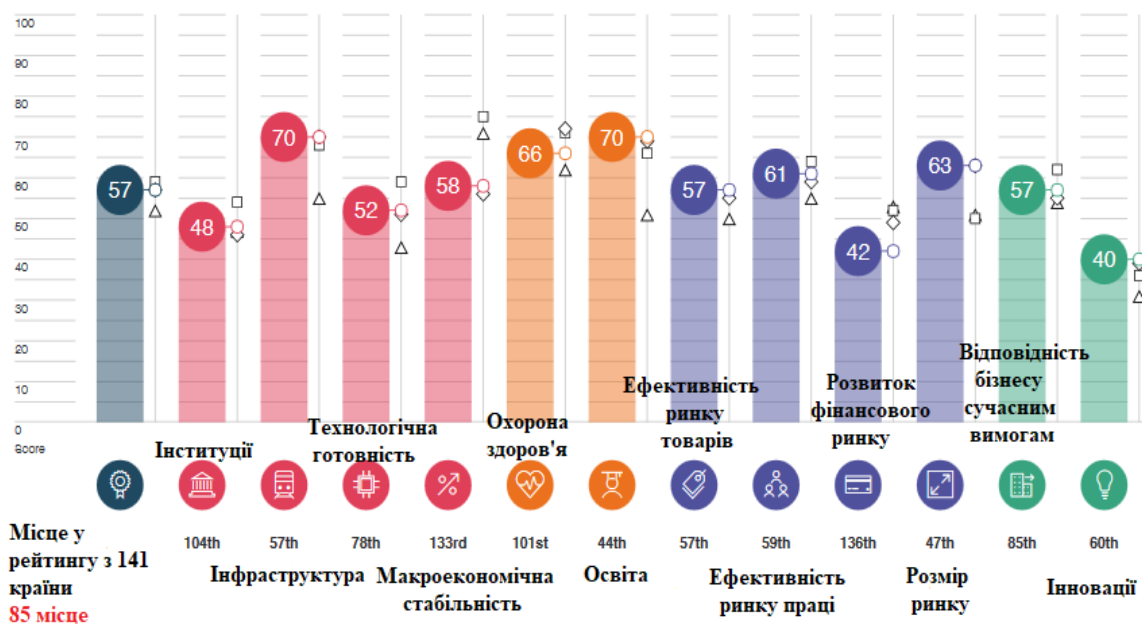

Рис. 1. Позичування України за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: складено автором за даними джерела [6]

		Diff. from 2018 ²				Diff. from 2018 ²				Diff. from 2018 ²				
Rank	Economy	Score ¹	Rank	Score	Rank	Economy	Score ¹	Rank	Score	Rank	Economy	Score ¹	Rank	Score
1	Singapore	84.8	+1	+1.3	43	Russian Federation	66.7	-	+1.1	85	Ukraine	57.0	-2	-
2	United States	83.7	-1	-2.0	49	Bulgaria	64.9	+2	+1.3	139	Congo, Dem. Rep.	36.1	-4	-2.1
3	Hong Kong SAR	83.1	+4	+0.9	50	Indonesia	64.6	-5	-0.3	140	Yemen	35.5	-1	-0.9
17	Norway	78.1	-1	-0.1	61	Turkey	62.1	-	+0.5	141	Chad	35.1	-1	-0.4

Рис. 2. Позичування України за Індексом глобальної конкурентоспроможності

Джерело: складено автором за даними джерела [6]

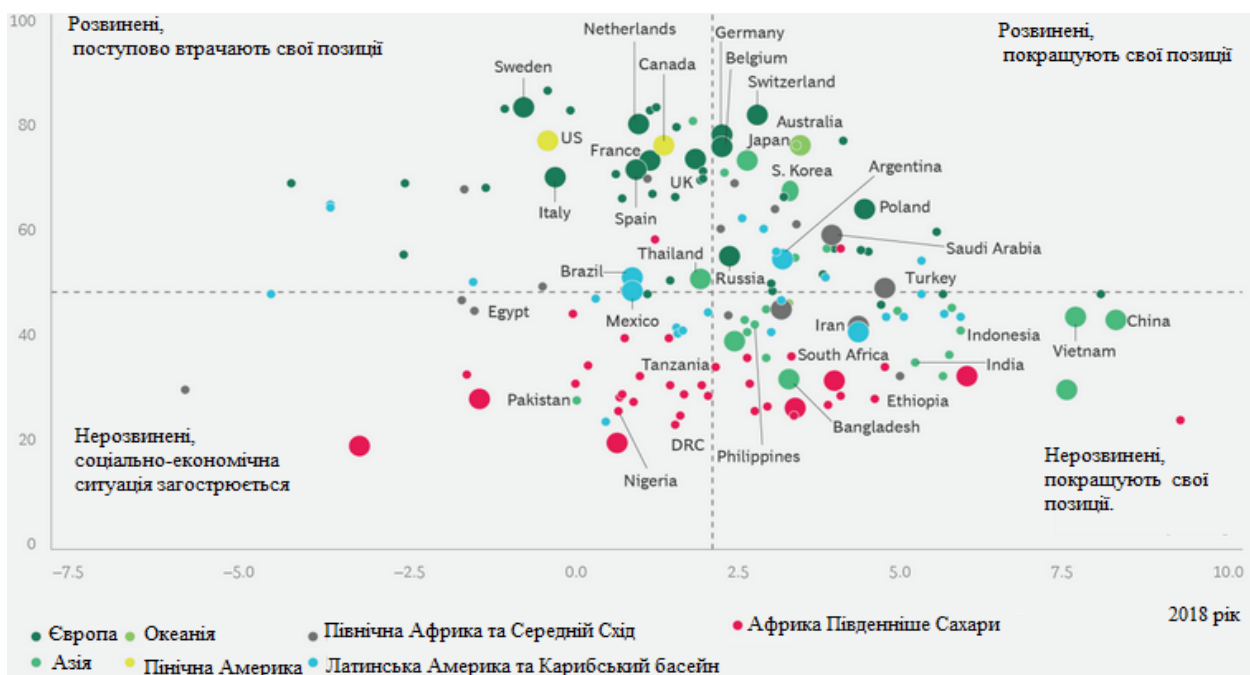

Рис. 3. Кластеризація країн за рівнем соціально-економічного розвитку

Джерело: [7]

три»), а 25 країн мають найбільше населення у світі (Китай, Індія). На ці держави припадають 86 % світового ВВП та 78 % світового населення. Є країни, які можна віднести до обох категорій, наприклад США, що мають високий рівень ВВП та є державою з високою чисельністю населення.

Рис. 5 надає аналіз соціально-економічного розвитку України за параметрами Бостонської консалтингової групи, такими як доходи, економічна стабільність, рівність і справедливість, зайнятість, громадянське суспільство, управління, освіта, охорона здоров'я, навколишнє середовище та інфраструктура.

З 1995 року американський дослідницький центр "The Heritage Foundation" спільно з газетою "The Wall Street Journal" розраховують комбінований Індекс економічної свободи для 186 країн світу. Такі країни, як Ірак, Лівія, Ліхтенштейн, Сомалі, Сирія та Ємен, оцінюються частково й не класифікуються через відсутність достатньої кількості достовірних даних. Країни розділені за такими регіонами, як Північна і Південна Америка, Азіатсько-Тихоокеанський регіон, Європа, Близький Схід та Північна Африка, Африка Південніше Сахари. Розраховується індекс за 12 параметрами. На думку автора, ці параметри доцільно згрупувати у такі 4 категорії (дані табл. 2):

- верховенство права (право власності, ефективність судочинства та довіра до уряду);
- рівень втручання уряду (податковий тягар, державні витрати та фіскальна політика);
- ефективність регулювання (свобода бізнесу, соціально-трудова відносинами та монетарна політика);
- відкритість ринку (свобода торгівлі, свобода інвестиційної діяльності та фінансова політика).

За даними табл. 2 Україна у 2020 році посіла 134 місце (54.9) серед 180 держав, які надають офіційну статистику, а серед країн, які входять до регіону Європа, посіла

45 місце. Україна (+2.6) разом з Азербайджаном (+3.9), Білоруссю (+3.8), Вірменією (+2.9), Молдовою (+2.9) демонструє позитивні зміни у міжнародному рейтингу країн. Актуальними для України залишаються проблеми незаконної анексії Криму та війни на території Донбасу, що негативно впливає на її соціально-економічну ситуацію.

Закономірно, що більш розвинені держави здатні витратити більший обсяг ресурсів на соціальні цілі. У 2019 році Міжнародна організація праці у Глобальному звіті із соціального захисту поділила країни на такі три групи: країни з низьким (Low-income), середнім (Middle-income) та високим (High-income) рівнем доходу на кількість осіб працездатного віку. Україна опинилась у групі середнього рівня доходу з показником 2,4 % від ВВП. Країни з розвинутою економікою та високим доходом утримують цей показник на рівні 4,5–6,9 %. Нерозвинені, бідні країни не в змозі повністю забезпечити своє населення, їх показник зупинився на рівні 0,1–0,7 %. Країни, які мають середній дохід та економіку, що розвивається, а серед них є Україна, утримують свої позиції на рівні 1,8–3,9 % (рис. 6).

Цікавими є дослідження Департаменту з економічних і соціальних питань ООН та Інституту статистики ООН з питань освіти, науки і культури. Аналітичні дані Організації Об'єднаних Націй свідчать про те, що діти 2000 року народження у країнах з різним рівнем доходу до 2020 року будуть мати різні шляхи розвитку (рис. 7).

Індекс людського розвитку (Human Development Report) є критерієм досягнень 189 країн у трьох основних сферах, таких як довготривале та здорове життя, доступ до знань та гідний рівень життя. У табл. 3 наведені дані ІЛР за 2019 рік, що дає можливість порівняти прогрес людського розвитку в Україні та інших країнах.

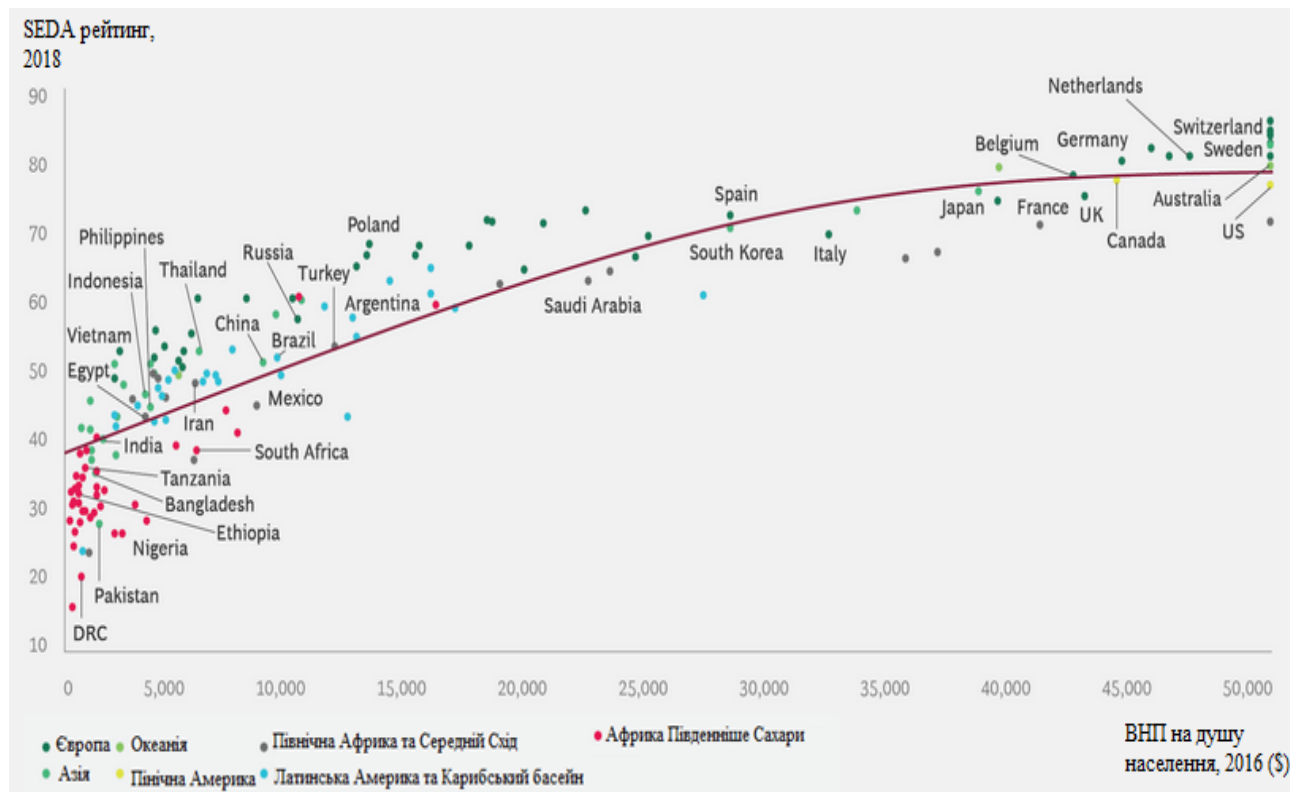

Рис. 4. Зв'язок між рівнем добробуту та соціально-економічним зростанням

Джерело: [7]

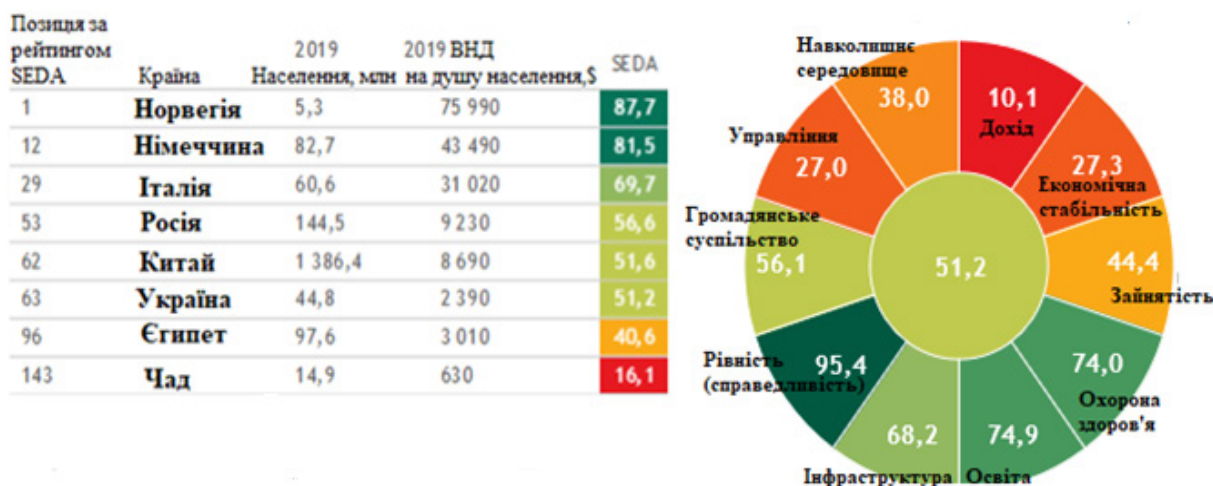

Рис. 5. Оцінка України за Індексом сталого економічного розвитку

Джерело: [7]

Таблиця 2

Групи держав за показником економічної свободи (The Heritage Foundation)

Групи держав	Держави	Показники	
	Місце у рейтингу (2020 рік)	Економічна свобода	ВВП
Високий рівень свободи (Вільні, Free)	1–6 Сінгапур (89.4), Гонконг (89.1), Нова Зеландія (84.1) Австралія (82.6), Швейцарія (82.0), Ірландія (80.9).	80–100	66,751 дол.
Порівняно високий рівень свободи (Переважно вільні, Mostly Free)	7–37 Велика Британія (79.3), Данія (78.3), Канада (78.2), Естонія (77.7), Грузія (77.1), США (76.6), ОАЕ (76.2), Швеція (74.9), Японія (73.3).	70–79.9	48,535 дол.
Достатній рівень свободи (Помірно вільні, Moderately Free)	38–99 Казахстан (69.6), Польща (69.1), Іспанія (66.9), Туреччина (64.4), Молдова (62.0), Білорусь (61.7), Росія (61.09).	60–69.9	22,446 дол.
Низький рівень свободи (Переважно невільні, Mostly Unfree)	100–161 (134 місце посідає Україна). Греція (59.9), Китай (59.5), Гана (59.4), Індія (56.5), Туніс (55.8), Україна (54.9), Єгипет (54.0).	50–59.9	7,286 дол.
Пригнічені (Деспотичні, Repressed)	162–180 Іран (49.2), Алжир (46.9), Туркменістан (46.5), Зімбабве (43.1), Куба (26.9), Венесуела (25.2), Північна Корея (4.2).	0–49.9	7,615 дол.

Джерело: самостійна авторська розробка за даними джерела [8]

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні характеризується несприятливим та турбулентним середовищем, що створює перешкоди для розвитку приватного сектору. Президент Світового банку Джим Йонг Кім наголошує на тому, що робочі місця є основою розвитку будь-якої країни. Саме приватний сектор забезпечує 90 % робочих місць, тому уряди країн повинні створювати сприятливі умови для інвестицій, фінансової підтримки дрібних та середніх підприємств [11].

Міжнародний рейтинг Ведення бізнесу “Doing Business – 2020” оцінює легкість започаткування та ведення бізнесу у 190 країнах світу за такими параметрами, як реєстрація підприємств, отримання дозволу на будівництво, підключення до електромереж, найм робочої сили, реєстрація власності, кредитування, захист інвесторів, оподаткування, міжнародна торгівля, забезпечення виконання контрактів та платоспроможність. Україна у 2020 році посіла 64 місце за загальним рейтингом та увійшла до 22 країн світу, які поліпшили ситуацію у сфері будівництва (20 місце) та забезпечили належний захист

прав інвесторів (45 місце). Залишається поганою ситуація у реєстрації власності (61 місце), кредитуванні (37 місце) та у сфері вирішення проблем неплатоспроможності боржників (146 місце) (рис. 8).

Принципово важливо вказати на прямо пропорційну залежність результативності в управлінні державою від економічної ефективності та соціальної стабільності, соціального компромісу. Як відомо, у 2020 році Центральний банк США оголосив про екстремне зниження процентних ставок у відповідь на економічні загрози та соціальні ризики, які створює поширення пандемії Covid-19. Рада керівників Європейського центрального банку прийняла рішення про комплексний пакет заходів грошово-кредитної політики, спрямованих на підтримку ліквідності, а також на безперервне надання кредитів реальному сектору економіки [12]. Зрозуміло, що українській владі необхідно враховувати досвід провідних фінансових установ світу і наперед забезпечити доступ до кредитування тим, хто найбільше постраждав від поширення коронавірусу, малому та середньому бізнесу.

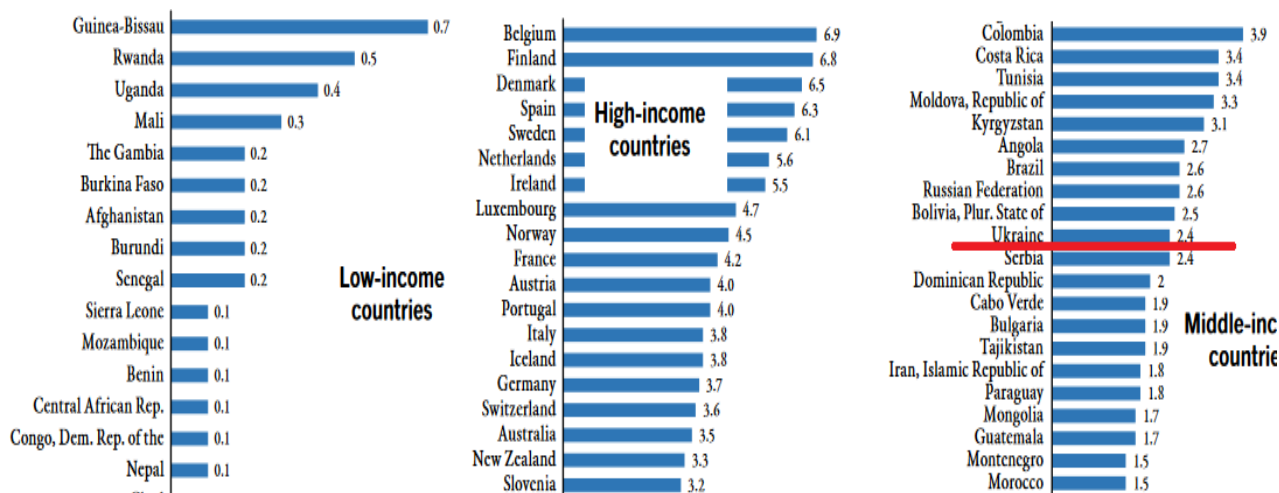

Рис. 6. Україна у рейтингу МОП із соціального захисту

Джерело: [9]

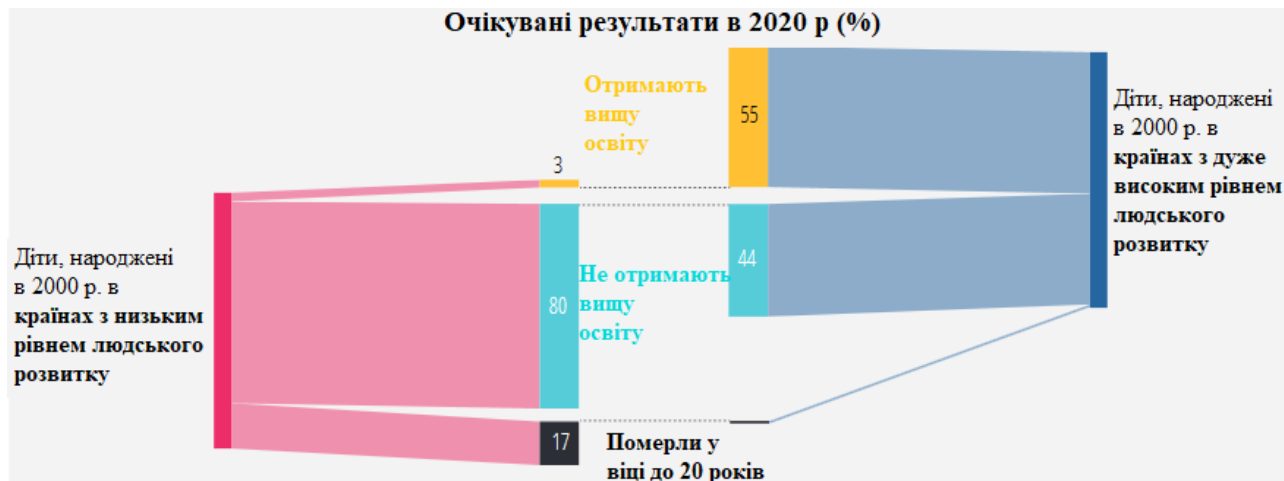

Рис. 7. Майбутні шляхи розвитку дітей у країнах з різним рівнем доходу

Джерело: авторська розробка за даними джерела [10]

Таблиця 3

Градація країн за Індексом людського розвитку, 2019 рік

Градація держав	Дані ІРЛР (189 країн)	Країна	Показники (індикатори) ІЛР			
			Очікувана тривалість життя при народженні	Очікувана тривалість навчання	Середня тривалість навчання	ВНД
Держави з дуже високим рівнем розвитку людського потенціалу	0,954–0,801 (62 країни)	Норвегія (0,954), Німеччина (0,93), Австралія (0,938), Швеція (0,937), Данія (0,930), Велика Британія (0,920), США (0,920)-.	79,5	16,4	12,0	40 112
Держави з високим рівнем розвитку людського потенціалу	0,799–0,700 (54 країни)	Сербія (0,799), Грузія (0,786), Китай (0,758), Україна (0,750), Молдова (0,711), Єгипет (0,700).	75,1	13,8	8,3	14 403
Держави із середнім рівнем розвитку людського потенціалу	0,698–0,557 (37 країн)	Таджикистан (0,656), Індія (0,647), Бангладеш (0,614), Непал (0,579), Пакистан (0,560).	69,3	11,7	6,4	6 240
Держави з низьким рівнем розвитку людського потенціалу	0,549–0,377 (36 країн)	Нігерія (0,534), Мадагаскар (0,52), Судан (0,507), Чад (0,401).	61,3	9,3	4,8	2 581

Джерело: авторська розробка за даними джерела [10]

Місце України серед 190 країн світу у рейтингу Doing Business за 10 параметрами

Рис. 8. Місце України у рейтингу “Doing Business 2020”

Джерело: [12]

Висновки. Підсумовуючи, охарактеризуємо наслідки поширення Covid-19 та їх вплив на соціально-економічну ситуацію у країнах.

Економіка США порівняно з економікою Японії та Німеччини менш залежна від торгівлі, що допомагає захистити її від уповільнення зовнішнього попиту. Однак швидке поширення вірусу у США вплинуло негативно на прибуток підприємств, зменшило кількість робочих місць та збільшило рівень безробіття.

Економіка таких країн Європи, як Італія, Іспанія, Франція та Німеччина, найбільше постраждала від наслідків вірусу. Європа вже зіштовхнулася зі зниженням темпів промислового виробництва та ускладненням транскордонних каналів постачання, до того ж є проблеми у сфері послуг, включаючи транспорт і туризм. До переліку цих проблем слід додати Brexit, що знизить темпи економічного зростання як у Великій Британії, так і в країнах ЄС.

Країни Азії. Серед них у Китаї зафіксована найбільша кількість зареєстрованих випадків захворювання на коронавірус, тому зростання реального ВВП у 2020 році складатиме лише 2,1 % (від запланованих 6,1 % у 2019 році). Китай опинився в економічній блокаді, що негативно впливає на ринок зайнятості. Оскільки багато фабрик зачинено, мільйони працівників залишилися без роботи. Китай як провідний експортер одягу й текстилю, а також країна, де виготовляється найбільша кількість комп'ютерів та продукції “Apple”, може зіштовхнутися з розірванням багатьох усталених ланцюжків поставок. Економіка Південної Кореї та Японії також страждає від наслідків вірусу. Державний борг Японії на 2020 рік дорівнює 230 % ВВП. Є два варіанти розвитку для країни, такі як негативний вплив на сферу туризму; руйну-

вання з'єднуючих ланок промислових поставок, особливо у таких країнах, як Гонконг, Тайвань, Південна Корея, Філіппіни і Таїланд.

Країни Латинської Америки та Карибського басейну страждають від зменшення світового попиту великих торгових партнерів, таких як Китай і країни ЄС. Мексика, Центральна Америка та Кариби залежать від тенденцій в економіці США. Якщо зростання ВВП США залишиться стабільним, це позитивно вплине на ситуацію у названих країнах. З наближенням зими у країнах Південного конусу (Аргентина, Чилі, Уругвай, Парагвай, Бразилія, Болівія), де слабкі фінансові можливості та неефективна монетарна політика, економічні проблеми можуть загострюватись через тривалу епідемію коронавірусу.

Країни Близького Сходу та Африка. З огляду на посилення обмежень на туристичні подорожі до ОАЕ можуть бути поставлені під загрозу комерційні зв'язки цих країн з Іраном. Південна Африка, Кенія, Маврикій, Оман та Єгипет вже зіштовхнулися з навантаженням на сферу охорони здоров'я.

Україна. Сучасна соціально-економічна політика України за міжнародними інтегральними індексами показує суттєве відставання вітчизняних економічних потужностей від країн Європи та навіть держав колишнього СРСР. Загострює ситуацію пандемія. Економічний спад може призвести до поступової руйнації соціальної інфраструктури, що приведе до масового зубожіння населення та подальшої дестабілізації у країні. Міжнародні рейтингові агентства, здійснюючи моніторинг України, звертають увагу на економічні загрози та соціальні ризики, спонукають до активізації державної політики у пошуку оптимальних шляхів реформування як економіки, так і соціальної сфери країни.

Список використаних джерел:

1. Лібанова Е. М. Економічна ефективність vs соціальна справедливість: пріоритети розвитку України на етапі подолання кризи. Київ : НАН України, 2019. 350 с.
2. Hubert A. Empowering People, Driving Change. Luxemburg : Publications Office of the EU, 2010. 131 p.
3. Jomo K. Southeast Asia's misunderstood miracle. New York : Routledge, 2019. 240 p.
4. Marc A. Social dynamics and fragility. Washington : The World Bank, 2013. 245 p.
5. Hautamaki A. Viewpoint Relativism. Helsinki : Springer, 2020. 220 p.
6. Global Competitiveness Report 2019. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019> (дата звернення: 21.07.2020).
7. BCG. Sustainable Economic Development Assessment (SEDA). URL: <https://www.bcg.com/ru-ru/publications/interactives/seda-2019-guide.aspx> (дата звернення: 21.07.2020).
8. The Heritage Foundation 2020. Index of Economic Freedom. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2020/book/2020_IndexofEconomicFreedom_Highlights.pdf (дата звернення: 21.07.2020).

9. ILO. World Social Protection Report 2017–2019. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/dcomm/publ/documents/publication/wcms_604882.pdf (дата звернення: 21.07.2020).
10. UNDP. Human Development Report 2019. URL: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf> (дата звернення: 21.07.2020).
11. World Bank Group. Annual Report 2019. URL: <https://www.worldbank.org/en/about/annual-report/world-bank-group-downloads> (дата звернення: 21.07.2020).
12. World Bank Group. Doing Business 2020. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020> (дата звернення: 21.07.2020).

References:

1. Libanova, E. M. (2019). *Economichna efektyvnistj vs socialjna spravedyvistj: priorityty rozvytku Ukrainjynu na etapi podolannja kryzy*. [Economic efficiency vs social justice: priorities of Ukraine's development at the stage of overcoming the crisis]. К. : NAN Ukrainjynu, 350 p.
2. Hubert, A. (2010). *Empowering People, Driving Change*. Luxemburg: Publications Office of the EU, 131 p.
3. Jomo, K. (2019). *Southeast Asia's misunderstood miracle*. New York: Routledge, 240 p.
4. Marc, A. (2013). *Social dynamics and fragility*. Washington: The World Bank, 245 p.
5. Hautamaki, A. (2020). *Viewpoint Relativism*. Helsinki: Springer, 220 p.
6. *Global Competitiveness Report 2019*. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019> (accessed 21 July 2020).
7. BCG. *Sustainable Economic Development Assessment (SEDA)*. URL: <https://www.bcg.com/ru-ru/publications/interactives/seda-2019-guide.aspx> (accessed 21 July 2020).
8. The Heritage Foundation 2020. *Index of Economic Freedom*. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2020/book/2020_IndexofEconomicFreedom_Highlights.pdf (accessed 21 July 2020).
9. ILO. World Social Protection Report 2017–2019. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/dcomm/publ/documents/publication/wcms_604882.pdf (accessed 21 July 2020).
10. UNDP. Human Development Report 2019. URL: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf> (accessed 21 July 2020).
11. World Bank Group. Annual Report 2019. URL: <https://www.world-bank.org/en/about/annual-report/world-bank-group-downloads> (accessed 21 July 2020).
12. World Bank Group. Doing Business 2020. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020> (accessed 21 July 2020).

ИНДЕКСЫ КАК КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ МЕЖДУНАРОДНОЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ

Аннотация. Статья посвящена роли рейтинговых агентств в оценивании социально-экономического развития Украины. Использование методов структурно-факторного и кластерного анализа дало возможность автору осуществить группировку и ранжирование стран с последующим разделением их на социально-экономические кластеры, а также идентифицировать мультиагентные критерии социально-экономической динамики и провести комплексное интегральное оценивание места Украины в международных рейтингах. Применение комбинированной оценки позволит тщательно оценить состояние, в котором находится украинское общество, найти пути улучшения и решения социально-экономических проблем, активизации государственной политики и привлечения к этому процессу иностранных и государственных фирм, банков, страховых и трастовых компаний, международных организаций. В 2020 году Украина столкнулась с пандемией коронавируса, которая является серьезной угрозой социально-экономическому росту страны. Украинская власть должна обеспечить доступ к кредитованию тем, кто больше всего пострадал от распространения коронавируса, малому и среднему бизнесу.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, комбинированная оценка, интегральный показатель, кластерный анализ, рейтинговое оценивание, пандемия.

INTERNATIONAL ASSESSMENT OF THE SOCIO-ECONOMIC SITUATION OF UKRAINE

Summary. The article is devoted to the role of rating agencies in assessing the socio-economic development of Ukraine. The author investigated integrated indicators: Global Competitiveness Index, Boston Consulting Group Index, Index of economic freedom, Human Development Index, Business index. Methods of structural-factor and cluster analysis are the methodological basis of the study. In the work the author carried out grouping and ranking of countries, division of states into socio-economic clusters. The author made an integrated assessment of socio-economic dynamics and determined the place of Ukraine in international rankings. The use of combined assessment will allow carefully assessing the state of Ukrainian society, finding ways to improve and solve socio-economic problems, intensify public policy and involve foreign and state firms, banks, insurance and trust companies, international organizations. In 2020, Ukraine faced a coronavirus pandemic that poses a serious threat to the country's socio-economic growth. Countries around the world have faced a pandemic of the coronavirus, which poses a serious threat to global growth.

Prior to the outbreak, the expected growth of real GDP in the world was 2.3 % (at market rates). In 2020, global growth will be at 1 %, which is the slowest rate since the global financial crisis of 2008–2009. The effects of the epidemic are having a negative impact on the world economy and international economic relations, quarantine measures and negative consumer sentiment are reducing demand, which in turn is leading to business closures, job losses and rising unemployment. The pandemic is projected to cover 70 % of the world's population. Even after recovery, the victims feel very tired for up to six months. This means that much of the world's population will become less productive over time. The Ukrainian government should take into account the experience of the world's leading financial institutions and provide access in advance to lending to those most affected by the spread of the coronavirus: small and medium-sized businesses. The article assesses welfare and social progress on the basis of a multi-agent set of criteria of international rating agencies and supplements the data of the national system of assessment of the socio-economic condition of the country and prospects for its development.

Key words: socio-economic development, combined assessment, integrated indicator, cluster analysis, rating assessment, pandemic.